

Riiklik programm

PÕLLUMAJANDUSKULTUURIDE GENEETILISE RESSURSI KOGUMINE JA SÄILITAMINE AASTATEKS 2002-2006

Taimede geneetiliste ressursside säilitamisega tegelevate asutuste võrgustiku loomist alustati Eestis 1994.a. Peamiseks koostööpartneriks oli Põhjamaade Geenipank. Põhjamaade ja Baltimaade ühisprojekti finantseeris Põhjamaade Ministrite Nõukogu.

Olulisemate tegevuste kronoloogia

- 1994 – Riigikogu ratifitseeris Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni
- 1997 – Põllumajandusministeerium moodustas “Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi säilitamise nõukogu”
- 1999 – Eesti võeti Euroopa Taimede Geneetiliste Ressursside Koordineeritud Programmi (ECPGR) täisliikmeks
- 1999 – Jõgeva Sordiaretuse Instituudis loodi geenipank, et tagada seemnete pikaajaline säilimine
- 2002 – Eesti Vabariigi Valitsus kinnitas riikliku programmi “Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine aastateks 2002–2006”
- 2004 – Eesti allkirjastas dokumendi “Rahvusvaheline põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside leping” (International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture)

Riikliku programmi eesmärgid

- Eesti päritolu põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside kogumine, säilitamine ja kasutamise tagamine
- Säilike identifitseerimine, hindamine, kirjeldamine ja dokumenteerimine
- Ühtse elektroonilise andmekogu loomine
- Eesti riigi geneetiliste ressursside säilitamise alase võrgustiku arendamine
- Osalemine rahvusvahelises koostöös

Programmi juhtimine

- Riikliku programmi täitmist koordineerib Põllumajandusministeerium
- Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi säilitamise nõukogu nõustab Põllumajandusministeeriumi riikliku programmi tegevuste kavandamisel ja korraldab programmi täitmisega seonduvaid tegevusi

Koostöövõrgustiku asutused - riikliku programmi täitjad

Jõgeva Sordiaretuse Instituudi geenipank

<http://www.jpbi.ee>

- Teraviljade, kaunviljade, kõrreliste ja liblikõieliste heintaimede ja köögiviljade seemnete pikaajaline *ex situ* säilitamine
- Geenipangas on säilitamisel 57 liigi 1900 säilikut, nendest 112 Eesti päritolu sorti
- 160 kartulisäilikut põldkollektsioonis
- Ekspeditsioonide korraldamine kõrreliste ja liblikõieliste heintaimede säilike kogumiseks looduslikes levilates
- Väärtuslikemate Eesti päritolu säilike hoiustamine varukollektsioonina Põhjamaade Geenipangas.

Kontakt: Külli Annamaa kylli.annamaa@jpbi.ee

Vahur Kukk – programmi ECPGR Eesti koordinaator vahur.kukk@jogevamv.ee

Taimebiotehnoloogia Uurimiskeskus EVIKA

Eesti Maaviljeluse Instituut

<http://www.evika.org>

- Taimede geneetiliste ressursside säilitamine *in vitro*
- 1021 säilikut 16 taimeliigist
- 410 kartulisordi, aretusmaterjali ja rahvaselektsiooni 865 meristeemkloni
- Säilike tervendamine, paljundamine ja uurimine

Kontakt: Katrin Kotkas k.kotkas@evika.org

Polli Aiandusuuringute Keskus

Eesti Maaülikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituut

<http://www.polli.ee>

- Puuvilja- ja marjakultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine
- Viljapuude ja marjapõõsaste säilike uurimine
- 17 liigi 1036 säilikut, neist 93 Eesti päritolu säilikut

Kontakt: Ave Kikas ave.kikas@emu.ee

Tartu Ülikooli Botaanikaead

<http://www.ut.ee/botaed>

- Ravim- ja maitsetaimede säilitamine *ex situ* kollektsioonides
- Dekoratiivtaimede Eesti päritolu sortide säilitamine ja tutvustamine
- Sordiaretajate ja erakogude säilitajate koostöö koordineerimine
- 390 taksonit (50 liiki ja 340 sorti)

Kontakt: Jüri Sild jsild@ut.ee

Geenitehnoloogia instituut

Tallinna Tehnikaülikool

<http://geen.ttu.ee/>

- Nisu metsikute eellaste ning haiguskindlate hübriidsete liinide säilitamine
- Transgressiivsete haiguskindlate nisu genotüüpide uurimine ja kirjeldamine molekulaarbioloogiliste, immunogeneetiliste, tsütogeneetiliste ja biokeemiliste meetodite abil
- Aneuploidse monosoomanalüüsi kasutamine jahukastekindlust kandva geeni identifitseerimine ja lokaliseerimine suvinisul

Kontakt: Kadri Järve kadri.jarve@ttu.ee